Ч. 70. Чернівцї, субота дня 30. марта (11. квітня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Полїтика реальна.

XII.

(Безхарактерність національна. — Чи можна тепер Русинів вдоволити? — Де причина, що держава не заспокоює культурних потреб Русинів?)

Коли якийсь нарід яко нарід, яко нация, виступає з претенсиями до держави, аби держава заспокоїла єго *культурні* потреби, то і єму самому т. зн. заступникам і провідникам того народу, єго інтеллїґенциї, і всїм другим, з ким той нарід має яке дїло, особливо-ж державі мусить бути ясно, що той нарід за нарід, і які єго культурні потреби. Доки тут нема ясности, доти не можна говорити від народу і за нарід, бо народу, нациї в такім разї властиво ще нема; тодї можуть говорити і виступати з претенсиями хиба лише поодинокі люди, кождий чоловік за себе.

Повстає отже питанє: чи Русини є нарід, є нация? Зваживши *дїйсний* не уроєний стан річий, годї на се питанє відповісти рішучо і без всяких застережень, що так. Є у нас прецїнь, загалом взявши, досить значна часть інтеллїґенциї, що мову Пушкіна, Лермонтова, Жуковского і т. д. уважає своєю *рідною, рускою, народною* мовою. Иньші уважають знов мову Шевченка, Кониського, Шашкевича, Федьковича і т. д. *своєю, рідною, рускою, народною* мовою. Виходить з того таке, що у Русинів, у нациї рускої, і мова Пушкіна, і мова Шевченка є своя рідна, руска, народна мова; а що у кождої нациї на сьвітї є лиш одна рідна мова, то виходила-б з того далї така нїсенїтниця, що мова Пушкіна а мова Шевченка одна і тота сама мова, що отже мова московска а руска се все одно, одно і те саме.

Кождий, чи він Русин, чи він не Русин, мусить сей факт признати і в данім разї числити ся з тою двоїстостю поглядів у нас на руску мову.

Ба, на тім не конець. Нїхто прецїнь не скаже, що мова „Галичанина“, хоть вона і московска, зовсїм вже таки така сама як мова Пушкіна. А мова „ізданій“ тов. ім. Качковского, або „Русского Слова“, або „Буковинских Вѣдомостей“ і т. д. знов таки не зовсїм така сама як мова „Галичанина“, хоть і тоті „ізданія“ чи ґазети виразно закидають з московска.

Отже не двоїстість, але троїстість або і пятистість панує в поглядах на руску мову у тої славетної нїбито інтеллїґенциї. Властиво-ж не двоїстість а дволичність треба тут сконстатувати, а дволичність, триличність значить тілько що *безхарактерність, беззасадничість* в справах національних рускої нациї. Зваживши, що навіть цигани знають, чи щось сказано по циганьски чи нї, знають, що то є циганьска мова; зваживши, що через те і всї другі мають або можуть мати ясний погляд, що то таке циганьска мова; прирівнявши до того те, як воно дїйсно і по правдї є у Русинів, то чоловік сьвідущий нераз з сорому за тоту руску безхарактерність національну рад би під землю провалити ся, аби не бачити і не чути зневаги народної від своїх і від чужих.

Наслїдки тої безхарактерности, беззасадничости національної у Русинів просто страшні. Насамперед на боротьбу внутрішну ізза того тратить ся марно дуже богато інтеллєктуальних сил, котрі можна-б обернути на що иньшого. Боротьба за річи маловажні, котрі у иньших нациї рішають ся кількома тямущими людьми нациї без найменьших трудностий, як от пр. боротьба за правопись, прибирає у нас нечувані і нїде невидані розміри, причім виявляє ся таке вороже завзятє супроти своїх таки людий, що просто доходить до зьвірскости. По друге сусїди і противники мають дуже пожадану для себе нагоду, вмішувати ся до справ руских і навіть рішати в тих справах. По трете не мають і не можуть мати Русини яко нарід, яко нация, нїде і у нїкого поваги і пошанованя, бо як чужий може шанувати і поважати те, чого Русини самі не шанують і не поважають. А держава, при найлїпшій волї, що годна вона тут зробити? яке становище заняти? Культурні справи якоїсь нациї се прецїнь

Маленькі фотоґрафії великих людий.

II.

Пан редактор.*)

На своїм віку, не вельми ще довгому, і — нїгде правди дїти — доволї таки ще зеленому, доля до приїзду мого в Звіринець нїже єдиним разом не сподобила мене побачити хоч би абиякого пана редактора. Властиво винна тому не доля, а сам я, що наче той Іля Муромець, досї за увесь час віку нїкуди не висунув свого носа з Кобеляк, а в Кобеляках з роду-віку жадного редактора не було, бо жадної часописї тут зпокон-віку нїхто не видавав і не видавати-ме її і до „страшного суду“. Тай на що-б була в Кобеляках і кому потрібна своя часопись? Живемо ми собі, як жили і батьки і дїди наші, тихо, спокійно, благородно. Нї Царичанки нї Калебарди воювати не гадаємо і вони на нас війною не ходять; сварити ся ми не сваримо ся нї з ким; начальства слухаємо ся; коли часом воно кому з нас „по морді заїде“, ми утремось і нїчого, бо в серцї носимо з одного боку закон: „властям повинуйте ся“, а з другого — теплу надїю, що сегоднї ляпас, а завтра за його милостиве начальство дасть „Анну вторыя степени“; або призволить промовити „старайтесь ребята! за паремъ служба не пропадаетъ“...

Жадним чином не можна менї і зрозуміти, на що-б здала ся Кобелякчанам своя часопись! До полїтики „внѣшней“ їм—зась! а „внутреннюю“ полїтику вони черпають з „указовъ“, з „Правительственнаго Вѣстника“, з „Русскаго Обозрѣнія“, а у кого ще живе свій робачок, той нюхне часом де в закутку нишчечком, або „Кіевской Старин-и“, або „малорассѣйскаго“ виданя д. Кульженка... От і квит! — Ще, коли-б сказати, Кобелякчани були яким народом, то інча річ! може-б їм тодї і цїкаво і потрібно було знати: хто вони? чиї вони дїти? чи була і коли була дак яка саме у їх предків історія? А „понеже“ Кобилякчани не народ, а просто „люди“, а часом тільки „черкаскіе людишки“ і історія їх єсть „гистория“ (як пише Чайченко) Іловайського, так їм треба одно-єдине знати: пильновати, щоб ширило ся начальственно-культурне „объединеніе“, таке обединеніе, щоб не можна було відрізнити „Кіевскаго Слова“ від „Русской Бесѣды“ Драгомирецкаго і від „Московскаго Листка“ Пастухова „при участи М. П. Старицкаго..“

Правда, мати моя, що кохаєть ся в кавунах та в динях, тієї думки, що коли-б в Кобеляках була своя часопись, дак би придала ся задля реклями кавунів і динь; але тато мій каже на се, що кавуни і динї — не „лїтературні“ твори і жадної реклями не потрібують. Наші кавуни, найпаче з Царичанки та з Кишенки і без реклями на цїлий сьвіт відомі, а рекляма їх пошкодить тільки. Нехай хто хоче, а в нашій „продукциї“ не знайде нї зерна хапаного, або „позиченого“..

Тим то наші кавуни і вславились, що вони наші власні, питомі і баштанам нашим не треба нї реклям, нї премій, нї пенсиї, а тільки й треба що доброї землї, да совістних робочих рук мужика! Нехай, який хоч Нїмець — хоч би сам Кин; який хоче Поляк — хоч би й Сїнькевич; який хоче Великорос чи Москаль— обійдуть усї наші баштани, зерна позиченого не знайдуть там“.

— Добре тату! — кажу я; одначе коли-б у Кобеляках була своя часопись, то-б вона і про кавуни дала більше осьвіти...

— Якої ще тобі осьвіти! — перебила мене мати — у нас в Кобеляках! Спитай першу перекупку: хто такий Старицький? Так з першого слова вона й відріже: „пенсіонований Шекспер з Кибинець“. — А хто такий С. Лавинський? — „Трохи чи не сам Гейне; але втїкши з Нїмеччини без пашпорту він і перезвав ся на С. Лавинського“. А хто, знов, був Шевченко?— так одріже: „Се той, що як учено нас в школї, що не при нас, не при вас, не при хатї згадувати“...

Мама, звістно, трошки жартовала, а у мене в голові шуміла серіозно думка: що коли-б справдї почать видавати коли не в Кобеляках дак в Переяслові своєю часопись? не вже-б опріч ре-

*) Перша „фотоґрафія“ (постки) була поміщена в *Буковцнї* 1895 року в числах 80—83. — *Редакция.*

не є річи маловажні. Кожда держава, що стоїть на висоті свого післанництва і сьвідома свого завданя мусить дбати про се, аби культурні потреби тих наций, що входять в єї склад, як найлїпше заспокоювати. Якже-ж єї заспокоювати культурні потреби Русинів? Настановить учителїв рускої мови, пр. такого як Кирилович в школї реальній в Чернівцях і т. п., що публично висьміває руску мову яко мову злодїйску (Gaunersprache), Русини в крик — кривда нам! І справдї! Настановить перекладчика для Вістника устав державних пр. такого Головацкого, Русини в крик — кривда нам! І справдї! Управильнить правопись в школї, 40.000 люда шле аж до цїсаря просьбу і кричить: змилуй ся, цїсарю, ратуй, кривда нам, допчуть нашу мову і т. п.. Накаже урядникам вивчити ся рускої мови, вони, скажім, вивчили ся в школї по руски, аж тут дістає в руки такий урядник письмо від Маркова, аби від „Народного Дому“ у Львові, писане мовою, котрої він, хоть вчив ся по руски, не знає, і він відкидає. Знов крик: кривда нам! Видасть друксорти почтові рускі, каже Русинови зробити руский переклад, і знов таки не вдала, бо знов зле і чути крик: кривда нам! Дасть рускі написи в урядї, пр. в урядї почтовім в Чернівцях; се по кацапски — кривда нам! або такі як на двірци желїзничім в Чернівцях; се „хвонетика“ і по „наськи“ — кривда нам! Заводить школи ґімназияльні рускі, Русини-ж самі кричать: се чума, і посилають дїтий до польских і до нїмецких шкіл і т. д. і т. д. Кривда і кривда нам!!

А бійте ся-ж Бога, та то і простому смертельникови не то мужови державному було-б за богато! Та при такім хаосї дур голови бере ся! Замість помочи, дбалости всюди лиш перепони, трудности, крики невдоволеня. Хто тут годен дійти кінця? І се нарід? се нация? Хочеш розвідати ся докладнїйше про якусь руску національну справу пр. про мову у Русинів, то оден так каже, другий зовсїм инакше. Нарештї тоті річи мусять кождому обриднути.

Тут зовсїм не переборщено, а скорше за мало сказано і не досказано. Урядникови державному, що стоїть осторонь і всему тому, що у нас дїє ся, докладно придивляє ся, мусить то ще страшнїйше виглядати, нїж нам самим, бо ми вже звикли до того. І я знаю щирих і прихильних Русинам урядників державних, котрі лиш плечима здвигають а з досади і з пересердя кликнуть: божевільні! і далї своє сумлїнно роблять, що уважають за добре для народу руского. Иньший плюне тай годї! А иньший і тїшить ся з того.

Або чи думаєте, що держава т. зн. мужі державні як пр. в Галичинї намістник а на Буковинї президент краєвий і урядники державні сего всего не знають, не чують, не видять, що у нас дїє ся? В интересї держави *мусять* вони брати річи так, як вони є. *Фактичним, дїйсним станом річий* мусять вони поводувати ся при своїх рішенях. А що той стан дуже некористний, то і рішеня і заходи держави не можуть бути для нас користні.

Хто-ж тому винен? Ми і ще раз ми! В тім хаосї, в безголовлю національнім, в національній безхарактерности і беззасадничости лежить причина, чому держава не заспокоює наших культурних потреб так, як повинна. Культурні жаданя нациї, поставлені *однодушно рішучо і з притиском* держава завсїгди сповнить, бо мусить сповнити, а у нас тої однодушности нема. А чи лежить в интересї держави своїми заходами про культурні потреби якоїсь нациї будити в тій нациї невдоволенє, галас, розрухи? Певно нї! А у Русинів якраз завсїгди знайдуть ся такі, що всїм, що держава для них в тім напрямі зробить, невдоволені! Як би так пос. Романчук був мужом державним і найшов ся в такім положеню супроти Русинів, де напевно знав би, що одна часть підойме за якийсь єго крок (прим. за рішенє в справі правописній) страшний крик, то, як ми єго знаємо, напевно подумав би собі; „то лїпше нїчого не робити!“ „се не на часї!“ і кинув би все до коша. Є і такі мужі державні, що аби не придбати собі самохіть клопоту, кидають справи до коша, але Богу дякувати є і такі, що не зважаючи на нїчо роблять те, що по совісти уважають з огляду на інтерес держави за добре для народу руского. І відти то деякі наші успіхи!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 10-го квітня 1896.

До руских православних сьвящеників. Архиепископску друкарню в Чернівцях мають незадовго продавати. Певна річ, що продадуть єї таньше, як она свого часу коштувала. Коли єї закладано, додав майже кождий гр. пр. сьвященик якусь частку на ню, а тепер кождий з них має право, розпоряджати ся як хоче тим грошем, котрий припаде єму за сю частку. Волохам жаль, що мають втратити друкарню, котра за дешевий гріш — а злі язики говорять, що таки цїлком даром — друкувала румунїзаторскі орґани. Тому Волохи взивають православних сьвящеників, аби они свою частку дарували волоскому товариству Societatea pentru cultura si literatura română. А що рускі сьвященики мають робити? *Буковинскій Вѣдомости* взивають їх, аби дарували свою частину „Народной Радѣ“ до розпорядимости. Хто знає, яку дїяльність розвиває, а властиво зовсїм не розвиває то „общество“, той мимоволї спитає себе, чи не лїпше було би, свою частку дарувати рускому добродїйному товариству, а не якомусь полїтичному. Кождий Русин знає, що у нас є дуже, а дуже богато бідних дїтий, котрі задля недостачі материяльних средств не можуть ходити до середних шкіл. З новим шкільним роком буде отворена перша руска паралелька, до котрої — дасть Біг — буде ходити велике число бідних селяньских дїтий. О се старає ся „Руский Народний Дім“ в Чернівцях і закладає для бідних руских дїтий бурсу. Тож кому справдї лежить на серцю добро народу, хто справдї хоче полїпшеня гіркої недолї селян і підвисшеня народної осьвіти, сей не завагає ся нї одної хвилини і подарує свою частину з продажи архиепископскої друкарнї „Рускому Народному Домови“ в Чернівцях на заложенє бурси для бідних руских дїтий! Сю справедливу гадку підніс один високоповажаний православний сьвященик-Русин і обіцяв вже свою пайку дарувати „Народному Домови“. Всї иньші щиро-рускі сьвященики повинні піти за тим гарним приміром і таким чином приложити свою руку для дїла в користь бідних руских дїтий!

клями да звісток задирливих, нї про що-б було говорити? „А ну, ну, спробуй“, хтось дрочливо шепнув менї в ухо: „Спробуй, тай скажи голосно, що ми не „люди“, не „людишки“, не „черкашани“, а люди, Українцї, народ, 25-мілїонна нация, з давною культурою і осьвітою, з власною, непозиченою мовою і лїтературою (доволї богатою, як висловив ся навіть в Московському унїверситетї не що давно на відчитї професор Брандт). Скажи, що ми не невольники, не фанатики, а люди з високим гуманїзмом і широкою толерантностю! Скажи Українцям, що їм не треба відокремлювати ся нї в радикалїзм, нї в социялїзм, нї в раціоналїзм, нї в націоналїзм, а треба пильновати єдине про те, щоб не перестаючи бути тим, чим породила їх мати природа, зробити ся людьми вольними, осьвіченими, поступовими і, не цураючись нїчого свого доброго, переймати у всїх народів поступових усе те добре, що дала наука, осьвіта і культура і йти, йти наперед шляхом позитивної працї поступової до ідеалу загального добробуту широкого; до того добробуту, щоб, непоступаючись нїчим своїм добрим, не кривдити нїкого і нїчого, а пильновати, щоб наш добробут був користним і нашим сусїдам! Скажи Українцям, що лакейство, лицемірство, інтриґанство, якої-б форми оно не вживало — єсть подлость... Скажи, що отсї роспутні елементи завждї зростають на ґрунтї лиходїйного еґоїзму.. Скажи, що годї марновати енерґію і працю, рвучись в бік з свого природного шляху, до якого-б там не було російско-державного „объединенія“. Скажи, що „объединеніе“ єсть марево, полуда на очи, якою користуєть ся ворог людської волї і загального добробуту. Скажи, що в „объединеніи“ — не може бути животворної гармонїї людського житя вільного і про всїх рівного; а без такої гармонїї не може бути жизнї, тим то „объединеніе“ єсть жерелом смерти усему живому“...

Роздратований, підбадьорений таким шепотом, я глибоко переймаю ся думкою — видавати в Переяслові нашу часопись. Але як взяти ся за дїло, коли я справи видаваня і здалека не бачив, навіть теоретично добре не тямив технїки сего великого дїла, та навіть жадного редактора зроду не бачив?!

Правда, у мене в думцї склав ся виразний образ редактора ідеального; склав ся він з читаня: сїм лїт читаю я „Кіевскую Старину“ і „Труды Кіевской Духовной Академіи“; читаю виданя „Петербургскаго Славянскаго Общества“, редаґовані і Комаровим і Будиловичем і Драгомирецким; читаю „Русское Обозрѣніе“, редаґоване тим самим Тихомировим, що редаґував революцийно-социялїстичну „Народную Волю“; читаю „Галичанинъ“ Маркова і „Московскій Листокъ“ Пастухова-Старицкаго; читаю ріжні „русскія изданія“ в Лондонї і „Кіевлянинъ“.. читаю „По Сушѣ и по морю“ і „Подольскія Епархіальныя Вѣдомости“; читаю „Новости“ Нотовича і „Варшавскій Дневникъ“, читаю „Kraj“ і „Дѣло“; читаю „Лучь“ і київську „Жизнь и Искуство“, нарештї з торішньої Покрови почав читати і „Кіевское Слово“, побачивши, що там велика сила „щирих Українцїв“, як от Кульженко, Василенко, Науменко, Стороженко, Потапенко, Микитенко, Козуненко і т. д...

Як бачите: не браковало менї материялу на образ редактора ідеального. Я гадав собі, що редактор перш за все — людина постатна, не високого і не низького зросту; не білявий, не чорнявий, а потрошку того й сего; борода хоч не довга, але лопатою і густа наче та щітка; очи ясно блакітні; брови товсті, наче супоня матузчана; ніс — звістно — „національний“. Гляне той редактор, наче заговорить; а заговорить — наче заграє. Думки і погляди у його ясні; переконаня принципіяльно нестеменні, наче скеля Ґібральтарська або „Царь Колоколъ“ в Москві... Бесїда його тепла, розмова обміркована; правда бє у його з кождого слова, душа не підкупна; лакейством і не пахне коло його; думки висловлює ввічливо, але сьміливо, совістно, без компромісів; чого не можна сказати без „дозволенія начальства“, про те він мовчати-ме і до віку не виляти-ме хвостом, не тільки так, як виляє сучка на ярмарцї, а навіть не вильне і так, як пес перед хазяїном... Редактор, гадав я, зразок і в житю реальному: слово вимовлене їм в часописї нїколи не розходить ся у його з дїлом, не тому, щоб вони нїколи не могли

Львівска гр. пр. громада обходила — як нам пишуть зі Львова — празник сьвітлого Воскресенія як що року так і сего разу дуже торжественно, до чого причинив ся значно тамошний гр. пр. парох о. Емануїл Воробкевич. — У вівторок, дня 7-го с. м., переїзджав митрополит Аркадій Чуперкович до Відня через Львів. На львівскім двірци повитали его іменем православної громади оо. Воробкевич і Димитрієвич, а від сьвітских п. Процик. На сердечні повитаня відповів впр. митрополит рівнож сердечно і відїхав опісля до Відня. По повороті з Відня має митрополит Чуперкович посьвятити угольний камінь під православну церков у Львові.

Народне віче відбуло ся у вівторок, дня 7-го с. м., в Перемишли. На нім складав пос. Стефан Новаковский справу з своєї діяльности в галицкім соймі. По нім промавляли кілька селян цілком річево, головно в справах господарских. Др. Іван Франко говорив три рази: про податки, збірні громади і сільскі акушерки. Загально скаржили ся на податковий тягар і на невідповідне цінене ґрунтів. Робітник Жовнір заявив, що робітники будуть враз з селянами голосувати при виборах на народного кандидата. Позаяк пос. Тишковский не явив ся на зборах, перейшли над ним до порядку дневного. Перебіг цілих зборів був дуже поважний.

До відомости шкільних властий. Всюди знають і всї пересьвідчені, що стипендиї є на піддержане бідних, а пильних і гідних учеників. Не так оно діє ся у нас на Буковині пр. з стипендиєю з фонду Келера. Сю стипендию в сумі 80 зр. річно одержав ученик сучавскої ґімназиї Николай Бояновский. Не входимо тепер в се, чи він був найгіднїйшим між всїми компетентами. Але на одно мають всї право: коли той Бояновский став ся негідним тої ласки, то повинен иньший гіднїйший дістати ту стипендию. А так оно не сталось: Бояновский одержав минувшого шкільного року злу ноту при клясифікациї і сего року повтаряє сему клясу при сучавскій ґімназиї, але проте і *доси не виписаний новий конкурс на стипендию Келера.* Чому? Може хто відгадає причину сего безправства, коли скажемо, що батько того ученика є слугою *кіцманьского* староства... Від справедливости висших шкільних властий очікуємо, що небавом зарядять потрібне, аби не придержувано згаданої стипендиї „поки Бояновский поправить ся і стипендию буде міг дістати“, але аби сейчас виписано конкурс на ню.

З Тернополя пишуть нам: Як вже знаєте з донесень ґазет, відбули ся в нашім місті дня 1-го квітня с. р. довірочні збори Русинів. Перед тим було скликане народне віче, однак староство заборонило его. Після загальних приписів має кождий, хто хоче брати участь в довірочних зборах, виказати ся на жадане правительственного комісаря запрошенем. П. Вячеслав Будзиновский, редактор „Радикала“, не хотїв показати свого запрошеня, бо — як казав — в сали ще не було зборів. Але вкінци таки запрошене показав. Коли вже мали відбути ся збори, увійшов комісар з жандармом до салї та спитав голову зборів, чи він знає особисто — як сего жадає закон — всїх запрошених. Голова зборів замітив, що вправдї він сам не знає всїх, але иньші члени комітету знають решту. Настав вкінци галас, а комісар тодї розвязав збори. П. Будзиновский хотїв перебрати провід зборів, але комісар заявив єму, що збори вже розвязані. Тодї він зажадав від комісаря леґітимациї, бо его не знає. Комісар зробив п. Будзиновского уважним, щоби гамував ся, бо инакше скаже его арештувати. Настала мала суперечка, по котрій п. Будзиновского арештовано і відведено до староства, а відтам до суду. Суд засудив его за образу чести в урядованю на місяць арешту, а до часу випустив за кавциєю 100 зр. на волю. Оборонець п. Будзиновского вніс против засуду рекурс неважности. Комітет, що скликав ті довірочні збори, вніс жалобу против розвязаня зборів, котре уважає незаконним. Ся справа заінтересувала всю нашу околицю і мабуть всїх Русинів дуже і ми очікуємо з нетерпеливостю кінця сеї справи.

З Загвіздя в Галичинї дістали ми від одного з тамошних людий допись про о. Ом. Каратницкого, котрий на сам Великдень став деканом станїславівским. Питає ся дописуватель, за які то заслуги надано о. Каратницкому таку почесть, і відповідає на се такими фактами, що від них волосє дуба стає. Виходить з дописи, що епископ Куїловский і его консистория просто слїпі і не бачать, як авансоване людий з дуже надрушеною славою на деканів огірчує цїле духовеньство. Хто-ж має дбати о повагу духовеньства?

П. Клементій Колаковский, головний редактор черновецкої Gazet-и Polsk-ої, занедужав перед кількома днями дуже небезпечно. Як зачуваємо, наступило вже в станї недужого мале поліпшене.

Товариский вечерок з танцями, котрий задля ріжних перешкод не міг відбути ся дня 19-го марта, відбуде ся тепер дня 18-го квітня в Австрийскій Новоселици.

Велит. N. fr. Presse описує одного великана Американця, якогось Вількінса, котрий відбуває подорож по Европі. Загостив він сими днями до Відня і при сїй нагодї зложив відвідини редакциї згаданої часописи. Вількінс є певно найвисшим чоловіком на сьвітї. Хоч має тепер доперва 21-ий рік житя, а вже є високий на 2 метри 45 центиметрів, а сподїває ся ще дальше рости. Відповідно до висоти розвите цїле его тїло: приміром пальцї такі грубі, що через дїрку від перстеня дуже легенько перелазить така велика монета як ґульден австрийский. Редактор не попросив его навіть сїсти, бо бояв ся, щоб і найсильнїйше крісло під ним не заломилось, і розмову з ним провадив стоячи. Вількінс хотїв показати, як високо може досягнути рукою, виняв карту візитову і піднїс до гори; один з редакторів виліз на стіл, підносив ся на пальцях, щоби досягнути карту з его руки, але не удало ся. Сей великан також відповідно одягаєсь і его особа робить сильне вражінє на чоловіка. Нїколи не показує ся на улици піхотою, лише їздить в каритї, призначеній на чотири особи, бо инакше товпа не дала би єму свобідно перейти.

Прозорий чоловік. Американьскі часописи доносять, що славному винахідникови Едізонови удало ся при помочи Рентґенівских промінїв видїти вільним оком внутрішну будову людского тїла. Робить він се так: Ставляє чотири або пять рурок Crookes-а, а перед них чоловіка, котрого внутрішну будову хоче бачити. Перед тим чоловіком ставляє заслону; та сторона заслони, котра звернена до чоловіка, намазана відповідними хемікалїями. В заслонї є дїра, через котру видить ся чоловіка. Чим дальше чоловік віддалений від заслони, тим лїпше видко его складові части. Видко не лише серце та легкі, але навіть мозок і все; до того чоловік не потребує навіть скидати одїжи, бо ті промінї переходять й крізь ню. Коли би ся вість американьских ґазет справдила ся, то лїкарска штука поступить далеко наперед і тодї всякі операциї буде можна перевести без таких трудностий, як тепер.

Читаюча Росия. Росийский писатель Н. А. Рубакін видав з кінцем минувшого року книжку „Читаюча Росия“, де подає про розширене читаня книжок між населенем Росиї такі дані: З 125 мілїонів мешканцїв росийского царства знає читати що найбільше шеста часть, лише около 20 мілїонів. В першій лїнїї читають ґазети і иньші періодичні виданя. Таких є в Росиї 900, отже сїм разів меньше як в Нїмеччинї, а пять разів меньше як у Франциї; притім наклад дуже малий. В Росиї вийшло в 1893 р. 7722 видавництв разом в 20 мілїонах примірників; з того припадає шеста частина на торговельні оповіщеня, річні справозданя і т. п. Найбільша часть, решти $^5/_6$ видань складає ся з передруків писателїв, за котрі не треба більше платити, і з творів заграничних писателїв, котрі задля браку лїтератских обезпечень не можуть охоронити себе перед таким визискуванем. Книгарень було в Росиї в 1887 р. разом 1271, з того 6 в Сибірі і середній Азиї. Петербург мав 283, Москва 177 книгарень; решта 800 книгарень подїлили ся на 600 міст. Поодинокі ґубернїї, як олонецка не мають жадної книгарнї; зрештою називають там книгарнею малий склад паперу, де продає ся найпотрібнїйші шкільні книжки. Публичних бібліотек було 1887 р. разом 600. З росийских писателїв читають тепер найбільше Толстого, Тургенева і Достоевского. Найбільше „улюбленими“ між заграничними писателями є Французи Золя і Жуль Верн. Також в публичних бібліотеках читають між заграничними писателями найохотнїйше француских; пр. на одну нїмецку книжку припадають 2—3 анґлїйскі, і 12—15 француских книжок. — Цїкаво було-б знати, кілько руских книжок є в тих бібліотеках, чи їх читають і хто читає?!

Телеґрами „Буковини“.

З дня 10-го квітня 1896 року.

Відень. Вибір віденьского бурмістра відложено на день 18-го квітня.

Відень. Депутация товариства урядничого вручила президентови мінїстрів подяку для цїлого мінїстерства за внесене проєкту о підвисшеню платнї урядників. Ґр. Баденї висказав надію, що правительственний проєкт з поправками буде принятий палатою послів і одержить цїсарску санкцию.

Царгород. Болгарский князь Фердинанд остане на бажане султана тут до дня 13-го с. м.

Одесса. Сюди прибули 80 членів росийскої висилки до Абесинії.

Каіро. Позаяк Анґлїя взяла з каси египетскої 300.000 фунтів шт. на свою виправу против Дервішів, оскаржили француські властителї облїґаций індімнїзацийних всїх шістьох членів каси, котра завідує тим фондом. Розправа відбуде ся в понедїлок перед мішаним трибуналом.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

зійти ся, як оті-о паралельні лїнїї, а тому, що редактор тямить величезну вагу слова і слово редактора виходить з гортанї його з оброзумленним повагом, а не вилїтає наче горобець з клїтки, не летить наче пушина за вітром, не котить ся наче перекоти-поле степом; а як той божественний глагол, будить у людий совість; осьвічує їх розум; гріє їх заскоринїле серце і стає людям стовпом проводирем, що вказує ту стежку, яка веде на ту висшину, на яку нога людська не ступала з того часу, як ворог людського щастя підбив Еву не слухати ся Саваофа, виманив її з раю тай пішов плодити панів, деспотів, неволю, злиднї, недуги і таке иньше „добро“.

Добре! але що-ж менї з того редактора ідеального? менї треба редактора реального! Де-ж би його поблизу знайти?

Бідкаю ся отсїєю думкою і хвалю ся своїм старим... А тато й каже:

— Ех ти зелена голово! під дубом стоїш, а дуба не бачиш. Скажи Трохимови, нехай злаштує бричку, да запряже Буланого з Мишастою; тай везе тебе до Звіринця. Там же мій шкільний товариш редаґує славнозвістну часопись „Толокно зъ Галушками“, от тобі і всего, чого треба...

Я не вимовно зрадів!.. І як отся проста річ доси не прийшла самому менї на думку? Мабуть через те, що вона вельми проста..

(Дальше буде.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За кожде слово платить ся 1 кр.

Важне для всїх!

Хто із Вп. Читателїв хоче що дешево набути або добре продати, най оголосить через нашу ґазету, то певно не пожалує.

Важне для громад! Одно буковиньске місто має дві великі огневі сикавки на продаж. Цїна дуже низька.

70 дволїтних винових лоз на продаж. 1 штука по 15 кр.

Млин кінний з францускими камінями і з всїма найлїпшими приборами є в Чернівцях на продаж. Цїна дуже приступна.

Фортепян старий на продаж в Чернівцях. Цїна 30 зр.

Книга адрес для купцїв. Містить $1^1/_2$ мілїона всїляких адрес. Замісць 14 зр. лише 2 зр. 50 кр.

Пошукує ся купити 15 роїв.

Американьский будильник 1 зр. 65 кр., з календарем 2 зр. 5 кр.

Зеґарок стїнний з вагою, що лише йде а не бє, 1 зр.; будильник 1 зр. 25 кр., а такий, що бє і будить, 1 зр. 90 кр.

Францускі зеґарки стїнні накручують ся раз на тиждень. Добрі для шкіл, читалень і т. д. 2 зр. 60 кр.

Цїни сих зеґарків суть фабричні для перепродажи. Меньше як тузин (12) не висилає ся.

Ножики кишенькові з 2-ма і 3-ма вістрями, 6 тузинїв (82 штук) 7 зр. 20 кр. Меньше як 6 тузинїв не висилає ся.

Машина до шитя употреблена, але ще дуже добра, 25 зр. Можна і ратами сплачувати.

Машина до плетеня пончіх і рукавиць, употреблена 25 зр. За помочію сеї машини можна денно 8 пар пончіх сплести і то о много красше, як руками.

За 7 зр. 20 кр. можна дістати ріжних річий: 12 ножів столових, 12 вилок, 12 ложок (британїя), 12 ложечок, 12 ножів кухонних, 6 ножів для хлїба, 6 ножиць сталевих, 6 ножиків кишенькових, 2 кохлї (британїя).

100 великих сьв. образів в красках з рускими підписами 5 зр. Близько 40 штук таких образів (кождий иньший) висилає фабрика на взір за 2 зр. Такі образи продають перепродавцї по 15 до 20 кр.

Про сї оголошеня (1—13) дає близші відомости Адмінїстрация „Добрих Рад“ в Рогізнї п. п. Садаґура.

На кожде замовлене треба прислати почтову марку за 5 кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Віктор Тірінґ з Відня, Praterstrasse 11, поручає впв. Публицї свою новоотворену філїю зі складом одежі в Чернівцях при улици Ратушевій ч. 7. Цїни як найнизші! 3—12.

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Хто хоче

мати красні, добрі і дешеві фотоґрафії, най буде ласкав удати ся до мене!

Фотоґрафую що дня від 7-ої год. від рана до заходу сонця.

За 6 штук беру лише 2 зр.

З поважанем

Е. РІХТЕР,

2—12. фотоґраф в Чернівцях, ул. паньска ч. 18.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Рогізнї що місяця. Передплата, платна в Рогізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Рогізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні рочники Добрих Рад.

1. рочник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр.. а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. рочник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. рочник „Д. Р.“ містить так само як і другий рочник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого рочника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. рочник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого рочника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. рочник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. рочник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і єго син Фостович“.

Цїна 6 рочників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповідане Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповідане О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL